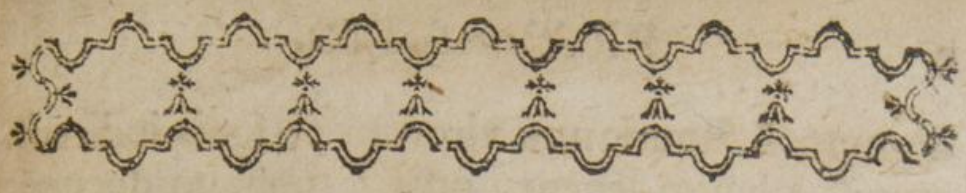

CORNELII NEPOTIS
(vulgo AEMILII PROBI)
VITAE
EXCELLENTIVM
IMPERATORVM.

ARGVMENTVM PRAEFATIONIS.

Quod non eadem omnibus honesta & turpia; neminem offendat, si Graecis laudi ducantur, quae Romanis videntur indecora & humilia.

Non dubito [1] fore plerosque, [2] Attice, qui hoc [3] genus scripturae [4] leve, & non satis

---

Cornel. Nep.) hic verus Auctor huius libri, aequalis Ciceroni & Attico: non Aemilius Probus, scriptor seculi Theodosiani, ut praeter manu scriptorum fidem etiam stilus tersus & comtus evincit. *Cellarius. Vitae excell. imperatorum.*) Variant libri huius inscriptiones: haec praefatione extrema confirmatur, & Epaminond. c. 4. C. 1 *fore*) *futuros esse:* vel, non dubito, *quin* multi *futuri sint*: id est, plerique erunt haud dubie. 2 *Attice*) Ita plures libri, ut T. Pomponio Attico, Nepotis familiari, dedicatus liber appareat; pauciores *Atticae*, ut ad *scripturae* referatur: C. Quia Graecis a scriptoribus sua habuit Nepos. 3 *genus scripturae*) *rationem scribendi*, qua scil. de magnis viris tam levia saepe adferuntur, ut: musica & saltatio. 4 *leve*) metaphorice hoc loco idem est ac exigui & nullius prope momenti. Proprie enim illud *leve* dicitur, quod ut pluma est sine pondere, cui *grave* opponitur.

dignum [5] ſummorum virorum perſonis iudicent,
cum [6] relatum legent, quis [7] muſicam docuerit
[8] Epaminondam, aut [9] in eius virtutibus commemorari, ſaltaſſe eum [10] commode, [11] ſcienterque
2 tibiis [12] cantaſſe. Sed hi erunt fere, qui [13] expertes [14] litterarum Graecarum, nihil rectum, niſi
3 quod ipſorum moribus conveniat, putabunt. Hi, ſi [15] didicerint, non [16] eadem omnibus eſſe honeſta atque turpia, ſed omnia maiorum, [17] inſtitutis iudicari; non admirabuntur, nos in Graio-

---

5 *ſummorum virorum perſonis*) i. e. Viris ſummis, ſc. conditione, ſeu dignitate, qua eminent. *His indigna*, h. e. *eos non adeo decentia* ſcribit, qui tales minutias laudat, quae ab aliis gentibus culpantur. 6 *relatum*) hiſtorice perſcriptum aut proditum. 7 *muſicam*) quae a principis Romani perſona, ſecus ac apud Graecos abeſſe ſolet. Vid. 15, 1, 2. 8 *Epaminondam*) Ducem Thebanum, cuius vitam habes infra No. 15. 9 *in eius virtutibus*) *Inter eius virtutes.* 10 *commode*) i. e. ad concentum inſtrumentorum. 11 *ſcienter*) *ſcite*, *ſecundum regulas artis.* 12 *cantaſſe*) *Canere* aut *cantare* dicuntur, *qui in omni inſtrumentorum genere Muſicam exercent.* Sic canere fidibus, *geigen*, tuba, *trommeten*, tibiis, *floeten.* 13 *expertes*) i. e. rudes, imperiti atque ignari. Sic *omnis eruditionis expers atque ignarus*, Cic. de Orator. 2, 1. 14 *litterarum Graecarum*) *Hiſtoriarum*, quae litteris ſignantur. Notat enim eos, qui Graecorum libros non legerunt, nec eorum mores & inſtituta ex illis obſervarunt. C. 15 *didicerint*) cognoverint ex veterum monumentis. 16 *non eadem omnibus honeſta*) Artabanus Themiſtocli apud Plutarchum ſ. 125: *leges hominum differunt, aliis alia videntur pulcra.* C. 17 *inſtitutis*) ſcilicet ex iis, quae introducta ſunt.

rum

rum virtutibus [18] exponendis mores [19] eorum ſe-
cutos. Neque enim [20] Cimoni fuit turpe, Athe- 4
nienſium ſummo viro, [21] ſororem germanam ha-
bere in matrimonio; quippe cum [22] eius [23] cives
eodem uterentur [24] inſtituto. at id [25] quidem
[26] noſtris moribus [27] nefas habetur. [28] Laudi
in Graecia ducitur adoleſcentulis, quamplurimos habere [29] amatores. Nulla [30] Lacedaemoni tam eſt nobilis vidua, quae non [31] ad ſcenam eat

---

18 *exponendis*) *deſcribendis, enarrandis.* Sic verbo hoc utitur auctor noſter praef. n. 8. & 25, 18, 5. Notetur hic verſus ſpondaicus, qui auctori nec opinanti excidit. Vid. plures in Barthii Adverſ. 9, 15. 19 *eorum*) ſcil. Graecorum. 20 *Cimoni*) cuius vitam habes No. 5. 21 *ſororem Germanam*) id eſt conſanguineam ſive eodem patre genitam; non vero uterinam ſeu eadem matre natam. Explicatur in Cimone cap. 1. Idem etiam Aegyptiis inſtitutum fuiſſe, quod Iſidi & Oſiridi, germanis, feliciter ceſſiſſet, auctor eſt Diodorus Sic. Lib. 1. c. 27 C. 22 *eius*) ſcil. Cimonis. 23 *cives*) *qui in eadem civitate cum eo erant*, alias *conterranei*, lands - leute. Barbare vero dicunt quidam *concives*, de quo vid. Cellarii Antibarb. c. 1. p. m. 21. 22. & Curas Poſter. c. 10. p. 351. 24 *inſtituto*) ſcil. ſororem germanam habendi in matrimonio. 25 *quidem*) ſaltem, zum wenigſten. 26 *noſtris moribus*) *ſecundum noſtros Romanos mores.* 27 *nefas*) facinus prohibitum atque illicitum. 28 *Laudi ducitur*) laudabile eſt. 29 *habere amatores honeſtos, pudicos*) ut in Alcibiade cap. 2. ex Sympoſio Platonis exponitur. C. 30 *Lacedaemoni*) Ita libri, & eleganter Plautus prologo Caſinae v. 71. *At ego aio hoc fieri in Graecia & Carthagini.* C. Lacedaemon urbs Peloponneſi, vid. Tab. II. 31 *ad ſcenam eat*) At Spartani in univerſum κωμῳδίας καὶ τραγῳδίας οὐκ ἠκροῶντο, *comoedias & tragoedias ne audiebant quidem*, ex Lycurgi inſtituto,

5 32 mercede conducta. Magnis in laudibus 33
tota fuit Graecia 34 victorem Olympiae citari, in
ſcenam vero prodire, & populo eſſe 35 ſpectacu-
lo, nemini in eisdem gentibus fuit turpitudini,
quae omnia 36 apud nos partim infamia, par-
tim humilia, atque 37 ab honeſtate remota 38
6 ponuntur. 39 Contra ea pleraque 40 noſtris
moribus ſunt decora, quae 41 apud illos turpia
7 putantur. Quem enim Romanorum pudet uxo-
rem ducere 42 in convivium? aut cuius 43 ma-

Plutarcho teſte Inſtitut. Lacon. pag. 177; ſed alius mos poſterioris aevi, quem Athenaeus lib. 13. f. 621. attingit. *C. ad ſcenam ire*, auf dem theatro agiren, quod paulo poſt per *τὸ populo eſſe ſpectaculo*, explicat. *Scena*, pars theatri, ipſum *theatrum* hic notat. 32 *mercede*) ſupple: *pro*, für ein geld. 33 *tota Graecia*) ſupple *in tota Graecia*. 34 *victorem Olympiae citari*) in ludis Olympicis *victorem* voce præconis *declarari*; quo honore nihil fuit excellentius. *C. Olympia* urbs fuit Elidis in Peloponneſo, iuxta quam ſingulis quinquenniis a tota Graecia in honorem Iovis celebrati ſunt ludi. Inde quoque deducta eſt denominatio *Olympiadum*, quae tempus quinque annorum notant. 35 *ſpectaculo*) in ſpectaculum. 36 *apud nos*) ſcilicet Romanos. Illis omne hiſtrionum genus infame fuit atque expers honorum civilium. v. Auguſt. de C. D. 2, 13. cum not. Vivis & Coquei; & l. 1, & 2. ff. de his, qui notant. infam. 37 *ab honeſtate remota*) *inhoneſta*. 38 *ponuntur*) *aeſtimantur, ſtatuuntur*. 39 *Contra ea*) Ita Nepos amat loqui, conf. 7, 8, 4. 9, 5, 4. &c. Alibi habet *e contrario*. v. 11, 15, 4. & 22, 1, 2. Aliis ſatis eſt dicere *contra*. v. Caeſ. B. G. 5, 29. 40 *noſtris moribus*) id eſt, apud nos Romanos. 41 *apud illos*) ſcilicet Graecos. 42 *in convivium*) De invitatis ad prandium mulieribus teſtis eſt Cic. Attic. 5. epiſt. 1. 43 *materfamilias*) Ita apud Romanos dicebatur *hera*, terfa-

terfamilias non [44] primum locum [45] tenet aedium atque [46] in celebritate verſatur? quod mul- 8
to ſit aliter in Graecia, nam neque in [47] convivium adhibetur, niſi [48] propinquorum: neque [49] ſedet niſi in interiore parte aedium, quae [50] gynaeconitis appellatur, quo nemo accedit, niſi [51] propinqua cognatione coniuncta. Sed plu- 9
ra [52] perſequi tum [53] magnitudo voluminis pro-

ſive *coniux domini*, quae in eius manus per coemtionem venit, de quo ritu videndus Dillherrus Diſput. T. 2. p. 795. *Familias* autem eſt genitivus antiquus pro *familiae*. 44 *primum*) in veſtibulo ſive introitu. 45 *tenet*) i. e. poſſidet. 46 *in celebritate*) *in frequentia hominum*, quae opponitur ſolitudini. Cicero ad Attic. 3. 7. *Odi celebritatem, fugio homines, lucem adſpicere vix poſſum.* Sic *celebritas viae*, Tacit. Hiſtor. 2, 64. C. 47 *neque in convivium adhibetur*) Cicero de Praet. Urban. cap. 26. *Tum ille* (Philodamus) *negavit moris eſſe Graecorum, ut in convivium virorum accumberent mulieres.* C. in convivium adhibetur, *Sie wird an die tafel gezogen.* 48 *propinquorum*) ſcil. in convivium adhibetur. 49 *ſedet*) concluſa & quaſi alligata telae & lanae opificio. 50 *gynaeconitis*) graece γυναικωνῖτις *locus ſecretior, ubi mulieres ſolae verſantur*, ſicut ἀνδρωνῖτις, *ubi viri.* Utraque vox occurrit apud Lyſiam Orat. 1. c. 2. conf. Vitruv. 6. c. 10. *Gynaeceum* etiam dicitur. 51 *propinqua cognatione coniunctus*) *ein naher anverwandter.* 52 *Perſequi*) *adducere, addere, continuare.* Sic infra 24, 3, 4. *reliqua belli pari modo perſecutus eſt*, id eſt, ſcribendo continuavit. Alias *perſequi* malo ſignificatu notat *einen verfolgen.* Vim vocis optime notavit Donatus ad Terentium Andr. 5, 4, 33. *Perſequitur*, inquiens, *qui non deſinit ſequi.* 53 *magnitudo voluminis*) quantum ergo perdidimus ex

hibet, tum festinatio, ut ea explicem, quae exorsus sum. Quare ad propositum veniemus & in hoc 54 exponemus libro *de vita* 55 *excellentium imperatorum.*

---

elegantissimo opere Nepotis, praesertim ubi Romanorum res & vitas explicabat? C. 54 *exponemus de vita*) Ita antiqui codices: vulgo *vitas.* Principio Pelopidae pariter. C. 55 *excell. imperatorum*) Hoc historicorum officium & institutum praeclaros viros posteritati commendandi laudat Seneca in epist. 95. his verbis: *Proderit non tantum, quales esse [illegible] viri, dicere, formamque eorum & lineam[illegible] sed quales fuerint, narrare & exponere.*

MILTIA-